

Asia: VN/14758/2021

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen ilmastaselvityksestä

1. Asetuksen yleinen palaute

a. Onko asetuksessa kuvattu arviointimenetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Kyllä

b. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta se osaltaan tukee hiilineutraaliuden saavuttamista Suomessa?

Kyllä

c. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

Kyllä

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

Kyllä

e. Muita yleisiä kommentteja:

EKO-SAFA pitää asetusta erittäin hyödyllisenä ja tärkeänä sekä asetusluonnosta yleisesti ottaen onnistuneena.

Yleisesti asetuksen ohjaama säätely on positiivista. Raja-arvot pitäisi kuitenkin asettaa mahdollisimman pian (omalla erillisellä asetuksella), että asetuksesta olisi todellista hyötyä.

Lainsäädännön tulisi ohjata vahvemmin tontilla olevien rakennusten säilyttämiseen, korjaamiseen jne. purkamisen ja uuden rakentamisen sijaan. Olemassa olevan rakennuksen korjaaminen on yleensä vähähiilisempi ratkaisu kuin kokonaan uuden rakentaminen.

Jättääkö ohjeistus ”on perustuttava joko kansallisen päästötietokannan tai yleisesti hyväksyttyä yhtenäistä menetelmää käyttäen määritettyihin tietoihin” porsaanreikiä asetukseen ja mahdollistaako se hankkeelle myönteisten lukuarvojen käytön? (toistuu moneen kertaan).

Miten tehdään ero materiaalien välillä, jotka voidaan suoraan käyttää uudelleen (hirsi) ja niiden välillä, joita ei voida. Miten voitaisiin edistää sitä, että esimerkiksi tiilet voitaisiin käyttää uudelleen (joku muu kuin sementtilaasti).

Maaperän muokkaamisesta ja stabiloinnista koituvat päästöt voivat muodostaa huomattavan osan hankkeen hiilijalanjäljestä, hyvä, että nämä huomioidaan rakennuspaikan hiilijalanjäljessä.

Ilmast selvityksen laatijan pätevyys tulisi jatkossa todentaa kuten on energiatodistuksen kohdalla.

2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen vähähiilisyyden arviointi

Kehotetaan selkeyttämään hiilikädenjälki -käsitettä ja pohtimaan onko se ja varsinkaan sen laskeminen tarpeellista? Voiko hiilikädenjälki -käsite johtaa huomioin oleellisesta, hiilijalanjäljestä?

Rakennuksen elinkaaren hiilijalanjälki kertoo jo oleellisen rakennushankkeesta. Kierrätysosat ja -materiaalithan sekä esimerkiksi uusiutuvan energian (ylimääräinenkin) tuottaminen rakennuksessa tai tontilla näkyvät jo hiilijalanjäljessä. Miksi ne toistetaan hiilikädenjäljessä? Menevätkö käsitteet hiilijalan- ja -kädenjälki päällekkäin?

Medioissa (myös ammattijulkaisut) vähennetään huomattavan usein hiilivarasto (hiilikädenjälki, D4) rakennuksen nettopäästöistä ja käytetään asian yhteydessä väärää ilmaisua ”hiilineutraali”. Tätä käsitystä tulisi yleisestikin selkeyttää.

2 § Määritelmät

2) ”eloperäisellä hiilellä sellaiseen ilmakehästä yhteyttämisen kautta eloperäiseen materiaaliin sitoutunutta hiiltä, jonka korjuulla ei ole pysyvästi heikennetty ekosysteemin hiilinielua”

Mitä tarkoitetaan ”korjuulla pysyvästi heikennetty ekosysteemin hiilinielua?” Korjuun eli hakkuiden jälkeen metsän hiilinielu pysähtyy kokonaan noin 30 vuodeksi (päätehakkuu) ja metsästä tulee päästölähde maahan varastoituneen hiilen vapautuessa hiilidioksidina ilmakehään. Metsän hiilivarastosta 2/3 on maaperässä ja loput 1/3 puiden rungoissa. Metsältä kuluu vuosikymmeniä saavuttaa sama hiilensidonta taso kuin ennen hakkuita. Suurimmillaan metsien hiilinieluvaikutus on yli 80 vuoden iässä hakkuun jälkeen. Onko 80 vuotta enemmän vai vähemmän kuin ”pysyvästi”?

Korjuu menetelmät ja metsän laatu, josta eloperäinen aines on peräisin, olisi eriteltävä, jotta määritelmä ”korjuulla pysyvästi heikennetty ekosysteemin hiilinielua” toteutuu. Jatkuvassa kasvatuksessa metsän hiilinielu säilyy paremmin kuin päätehakkuussa. Pahimmillaan puutuotteen valmistamisesta hakkuut mukaan lukien syntyy suuremmat päästöt kuin mitä puutuote varastoi hiiltä rakennuksen osana.

3 § Arvioinnin kohde

Kiertotalouden toteutumisen kannalta olisi tärkeää pyrkiä vähentämään purkamista.

4 § Arviointijaksojen pituudet

50 v elinkaari signaalina haastava. Kansainvälinen yhteensovitus toki tärkeää.

Yksiaineisten rakenteiden käyttäminen? Esimerkiksi massiivitiiliseinä saattaa hiilijalanjälkilaskennassa näyttäytyä negatiivisena.

5 § Arvioinnissa käytettävät tiedot

Eloperäisessä hiilivarastossa tulisi huomioida miten ja missä tämä eloperäinen aines on syntynyt, kts. kohta 2.

6 § Hiilijalanjäljen arviointi

Laskentarajauksen noudattaessa EN-standardin moduuliajattelua, olisi intuitiivisempaa käyttää kaavojen esitystavassa tuttuja kirjain/numero-yhdistelmiä (A1-A5, B6 jne.), esityksessä olevien GWPvalmistus, GWPvaihdot, jne sijaan tai ainakin rinnalla.

7 § Rakennustuotteiden valmistus

Kestävän metsän määrittely, tätä olisi hyvä selkiyttää, kts kohta 2.

8 § Rakennustuotteiden vaihdot

-

9 § Rakennus- ja purkumateriaalin käsittely

-

10 § Rakennus- ja purkumateriaalin loppusijoitus

-

11 § Kuljetukset

-

12 § Työmaatoiminnot

-

13 § Energian käyttö rakennuksessa

-

14 § Hiilikädenjäljen arviointi

Painotuksen tulisi ehdottomasti olla päästöjen vähentämisessä ja hiilijalanjäljen laskemisessa (hiilijalanjäljen alhainen raja-arvo ohjaa automaattisesti päästöjen vähenemiseen). Saako hiilikädenjälki tällaisenaankin liikaa painoarvoa ilmastaselvityksessä? Hyvä kuitenkin, että lasketaan ja ilmoitetaan ymmärryksen lisäämiseksi.

15 § Uudelleenkäyttö ja kierrätys

Tarkempi arviointi on hankala silloin, kun säännöt puuttuvat – eli esimerkiksi miten huomioidaan ero vaikkapa hirren ja rankarakenteisen puurungon välillä.

16 § Hyödyntäminen kierrätyspolttoaineena

-

17 § Hyödyntäminen polttolaitoksessa

-

18 § Ylimääräinen uusiutuva energia

-

19 § Hiilivarasto

”Fossiilisten tai erittäin hitaasti uusiutuvien materiaalien sisältämä hiili ei sisälly rakennustuotteiden hiilivarastoon.” Onko erittäin hitaasti 50 vuotta? Jos metsä saavuttaa täyden hiilensidontakapasiteettinsa 80 vuotiaana, voidaanko puu tulkita hitaasti uusiutuvaksi ja jättää hiilivaraston ulkopuolelle? Kuinka paljon metsäekosysteemi tarvitsee aikaa uusiutumiseen, 300 vuotta? Onko metsästä saatava puu hitaasti vai nopeasti uusiutuva luonnonvara?

20 § Karbonatisoituminen

-

21 § Istutettava puusto

-

22 § Ilmastaselvityksen laadinta ja päivittäminen

-

23 § Ilmastaselvityksen sisältö

Pinta-alana käytetään lämmitettyä nettoalaa, joka on linjassa energiaselvityksen kanssa, mutta jota käytetään harvoin muissa yhteyksissä. Olisi hyvä, että pinta-ala laskettaisiin mahdollisimman yleisesti käytetyllä tavalla, esimerkiksi samalla tavalla muiden pohjoismaiden kanssa.

24 § Vähähiilisyiden tulosten esittäminen ilmastaselvityksessä

-

25 § Arvioinnin tulosten kohdistaminen eri käyttötarkoituksille

-

Hänninen Pekka
EKO-SAFA